

ข้อบังคับสภาพทนายความ

ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการสภาพทนายความ ทนายความ พนักงานสภาพทนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการ
สภาพทนายความและพนักงานสภาพทนายความ พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๓) (จ) และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ คณะกรรมการสภาพทนายความในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่
๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘ โดยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภาพทนายความให้ใช้ข้อบังคับ
สภาพทนายความ ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการสภาพทนายความ ทนายความ พนักงานสภาพทนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการ
สภาพทนายความ ทนายความ พนักงานสภาพทนายความและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความ
พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการสภาพทนายความ
และพนักงานสภาพทนายความ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“สภานายกพิเศษ” หมายความว่า สภานายกพิเศษแห่งสภาพทนายความ

“นายก” หมายความว่า นายกสภาพทนายความ

“คณะกรรมการสภาพทนายความ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารสภาพทนายความ

“ประธานกรรมการมรรยาททนายความ” หมายความว่า ประธานกรรมการมรรยาททนายความ

“ประธานสภาพทนายความ” หมายความว่า ประธานสภาพทนายความจังหวัด ประธาน
อนุกรรมการ สภาพทนายความจังหวัด ประธานสภาพทนายความ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งหรือได้รับ
การแต่งตั้งจากนายกสภาพทนายความ

“คณะกรรมการมรรยาททนายความ” หมายความว่า รองประธานกรรมการมรรยาท
ทนายความ และกรรมการมรรยาททนายความ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติทนายความ
พ.ศ. ๒๕๒๘

“คณะกรรมการประจำสภาพทนายความ” หมายความว่า คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ
เลขานุการประจำสำนักงานสภาพทนายความทุกคณะ รวมถึงกรรมการสอบสวนมรรยาททนายความ
กรรมการสำนักฝึกอบรม กรรมการทดสอบสำนักฝึกอบรม กรรมการตรวจข้อสอบสำนักฝึกอบรม
ที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกหรือคณะกรรมการสภาพทนายความ

“คณะกรรมการสภาพนายความภาค” หมายความว่า กรรมการประจำสภาพนายความภาค ๑ - ๙

“คณะกรรมการสภาพนายความจังหวัด” หมายความว่า กรรมการสภาพนายความจังหวัด คณะอนุกรรมการสภาพนายความจังหวัด กรรมการสภาพนายความแต่ละเขตศาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกสภาพนายความ

“ที่ปรึกษา” หมายความว่า ที่ปรึกษานายก ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาพนายความ ที่ปรึกษาคณะกรรมการประจำสภาพนายความ ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาพนายความภาค ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาพนายความจังหวัด หรือที่ปรึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกสภาพนายความ

“อดีตกรรมการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งเคยเป็นสภานายกพิเศษ นายก คณะกรรมการสภาพนายความ ประธานกรรมการมรรยาทนายความ ประธานสภาพนายความ คณะกรรมการมรรยาทนายความ คณะกรรมการประจำสภาพนายความ คณะกรรมการสภาพนายความภาค คณะกรรมการสภาพนายความจังหวัด คณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายก ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีผลใช้บังคับ

“ทนายความดีเด่น” หมายความว่า ทนายความที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการสภาพนายความให้เป็นทนายความดีเด่น

“ทนายความอาสา” หมายความว่า ทนายความซึ่งผ่านการอบรมและได้รับการรับรองขึ้นทะเบียนเป็นทนายความอาสา จากสภาพนายความเพื่อช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย รวมถึงทนายความซึ่งได้รับการรับรอง หรือขึ้นทะเบียนจากศาลเพื่อทำหน้าที่ทนายความศาลขอแรง หรือที่ปรึกษากฎหมายของเด็กและเยาวชน ในการแก้ต่างในคดีอาญาให้กับจำเลย ประจำศาลทุกศาลตามระเบียบของศาลยุติธรรมทั่วประเทศ

“ทนายความ” หมายความว่า ผู้ที่สภาพนายความได้รับการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ไม่อยู่ในระหว่างถูกลงโทษตามข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ และไม่ขาดจากการเป็นทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานสภาพนายความตามข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการพนักงานสภาพนายความ

“น.ว” หมายความว่า นอกวาระการดำรงตำแหน่ง

“รูปแบบ” หมายความว่า รูปแบบพิธีการและรูปแบบปฏิบัติการรวมทั้งเครื่องหมาย เชิดชูเกียรติสภาพนายความ ตลอดจนเครื่องหมายต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งประกอบเครื่องแต่งกายอย่างอื่นที่ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิสวมใส่หรือแต่งประดับ ตามข้อบังคับนี้

“เครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ” หมายความว่า เครื่องหมายซึ่งประดับหรือให้ไว้แก่ทนายความหรือบุคคล ซึ่งประกอบคุณงามความดีอันเป็นการเชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีต่อวิชาชีพทนายความ ทั้งในส่วนงานบริหารและขับเคลื่อนองค์กร รวมถึงงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแก่ผู้ยากไร้ และไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะและสังคมโดยรวม

ข้อ ๕ ให้นายกเป็นผู้รักษาราชการตามข้อบังคับนี้และมีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติโดยไม่ขัด หรือแย้งกับข้อบังคับนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ให้นายกเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยชี้ขาดของนายกให้ถือเป็นที่สุด

หมวด ๑

รูปแบบพิธีการ

ข้อ ๖ รูปแบบพิธีการเป็นรูปแบบปกติขามีลักษณะส่วนประกอบ ดังนี้

๖.๑ หมวด

(๑) ทุกตำแหน่งสำหรับชายให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาวกระบังหน้าหมวก ทำด้วยสักหลาดสีดำ ที่ขอบโค้งของกระบังหน้าหมวกปักด้วยด้ายทองเป็นรูปช่อมะกอก โดยปักหรือทำมาบรรจบกันที่ตรงกลางของกระบังหน้าหมวกมีระยะห่างกันพองาม พื้นกระบังหน้าหมวกด้านล่างสีดำสายรัดคางสีทองกว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร มีดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ ดุม ผ้าพันหมวกสีขาวคาดแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง ๓ แถบ แถบใหญ่กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ ที่ขอบบนและขอบล่างของผ้าพันหมวกแถบเล็กกว้างประมาณ ๖ มิลลิเมตร อยู่ระหว่างกลางของแถบใหญ่ที่หน้าหมวกติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ปักด้ายสีทอง สูงประมาณ ๕.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๒) ทุกตำแหน่งสำหรับหญิงให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาวแต่เป็นทรงอ่อน พับปีกผ้าพันหมวกสีดำ ตรงกลางด้านหน้าของผ้าพันหมวกปักด้วยด้ายทองเป็นรูปช่อมะกอก มีระยะห่างกันพองามล้อมด้วยแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง ๓ แถบ แถบใหญ่กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ ที่ขอบบนและขอบล่างของผ้าพันหมวก แถบเล็กกว้างประมาณ ๖ มิลลิเมตร อยู่ระหว่างกลางของแถบใหญ่ที่หน้าหมวกติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ปักด้ายสีทอง สูงประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๓) พนักงานสำหรับชายให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว กระบังหน้าทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีทองมีดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ ดุม ผ้าพันหมวกสีขาวที่หน้าหมวกติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ปักด้ายสีทองสูงประมาณ ๕.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๔) พนักงาน สำหรับหญิง ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว แต่เป็นทรงอ่อน พับปีก สายรัดคางสีทอง มีดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ขนาดเล็ก ติดที่ข้างหมวก

ข้างละ ๑ ดุม ผ้าพันหมวกสีขาว หน้าหมวกติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ปักด้นสีทอง สูงประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

๖.๒ เสื้อ

(๑) ทุกตำแหน่งสำหรับชายให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ใช้ดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๕ ดุม ปกเสื้อทั้งสองข้างประดับเครื่องหมายโลหะทองปรัสังกัตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋ابนซ้าย หรือหากยังไม่เคยได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบย่อเหรียญที่ระลึกที่อกเสื้อเหนือกระเป๋ابนซ้าย ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

ผู้ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เครื่องหมายแสดงความสามารถหรือเข็มวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาของทางราชการ หรือเครื่องหมายอื่น ๆ ให้ประดับเครื่องหมาย หรือเข็มนั้นตามที่กระทรวง หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

กรณีไว้ทุกข์ ให้ติดปดล็อกแขนไว้ทุกข์สีดำที่ต้นแขนเสื้อด้านซ้าย

(๒) ทุกตำแหน่งสำหรับหญิงให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ใช้ดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๓ ดุม ปกเสื้อทั้งสองข้างประดับเครื่องหมายโลหะทองปรัสังกัตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋ابนซ้าย หรือหากยังไม่เคยได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับแพรแถบย่อเหรียญที่ระลึกที่อกเสื้อเหนือกระเป๋ابนซ้าย ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

ผู้ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เครื่องหมายแสดงความสามารถ หรือเข็มวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาของทางราชการ หรือเครื่องหมายอื่น ๆ ให้ประดับเครื่องหมาย หรือเข็มนั้นตามที่กระทรวง หรือส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

กรณีไว้ทุกข์ ให้ติดปดล็อกแขนไว้ทุกข์สีดำที่ต้นแขนเสื้อด้านซ้าย

๖.๓ อินทรธนู

สำหรับชาย ทำด้วยโลหะพื้นสักหลาดสีดำ หรือกำมะหยี่สีดำ เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมพื้นผ้า เรียงจากด้านไหล่ไปคอปลายมน ด้านไหล่กว้างประมาณ ๕.๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร มีขนาดความยาวประมาณ ๑๒.๕ เซนติเมตร สำหรับใช้ประดับเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ

สำหรับหญิง ให้มีขนาดด้านไหล่กว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตรและมีขนาดยาวประมาณ ๑๑.๕๕ เซนติเมตร มีลักษณะ ดังนี้

(๑) ทุกตำแหน่งให้ใช้อินทรธนูแข็งปักด้วยด้นสีทอง ลายไทย ลายกนก เต็มแผ่นที่ตอนปลายด้านบนติดดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ขนาดเล็ก ๑ ดุม และล้อมรอบด้วยลายไทยห่อลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปักด้วยด้นทองเป็นดอกโป๊ยเขียน ๔ กลีบ

ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๒ ดอก ตรงกึ่งกลางด้านกว้างอินทรี ห่างลงมาจากดอกโป๊ยเซียน ๐.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนนูน ลายปรัตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปิดฐานด้วยดอกโป๊ยเซียน ๔ กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๑ ดอก ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๒) พนักงาน

สำหรับชาย ทำด้วยโลหะพื้นสีกหลาดสีดำหรือกำมะหยี่สีดำ เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรียงจากด้านไหล่ไปคอปลายมน ด้านไหล่กว้างประมาณ ๕.๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร มีขนาดความยาวประมาณ ๑๒.๕ เซนติเมตร สำหรับใช้ประดับเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ

สำหรับหญิง ให้มีลักษณะเหมือนสำหรับชาย ให้มีขนาดด้านไหล่กว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร ด้านขอบกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร และมีขนาดยาวประมาณ ๑๑.๕ เซนติเมตร มีลักษณะ ดังนี้

(ก) หัวหน้าสำนักงานหรือตำแหน่งเทียบเท่า ให้ใช้อินทรีแซ้งปักด้วยดินสีทอง ลายไทยลายกนก ตอนปลายด้านบนติดดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปักด้วยดินทองเป็นดอกโป๊ยเซียน ๔ กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๒ ดอก ตรงกึ่งกลาง และมีดอกเข็มล้อมรอบ ๑๐ ดอก ด้านกว้างอินทรี ห่างลงมาจากดอกโป๊ยเซียน ๐.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนนูนลายปรัตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปิดฐานด้วยดอกโป๊ยเซียน ๑ ดอก และลายกนก ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ข) รองหัวหน้าสำนักงาน ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน ให้ใช้อินทรีแซ้งปักด้วยดินสีทอง ลายไทยลายกนก ตอนปลายด้านบนติดดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปักด้วยดินทองเป็นดอกโป๊ยเซียน ๔ กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๒ ดอก ตรงกึ่งกลาง และมีดอกเข็มล้อมรอบ ๘ ดอก ด้านกว้างอินทรี ห่างลงมาจากดอกโป๊ยเซียน ๐.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนนูนลายปรัตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปิดฐานด้วยดอกโป๊ยเซียน ๑ ดอก และลายกนก ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ค) หัวหน้าฝ่าย ให้ใช้อินทรีแซ้งปักด้วยดินสีทอง ลายไทยลายกนก ตอนปลายด้านบนติดดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปักด้วยดินทองเป็นดอกโป๊ยเซียน ๔ กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๒ ดอก ตรงกึ่งกลาง และมีดอกเข็มล้อมรอบ ๖ ดอก ด้านกว้างอินทรี ห่างลงมาจากดอกโป๊ยเซียน ๐.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนนูนลายปรัตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ห่างลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปิดฐานด้วยดอกโป๊ยเซียน ๑ ดอก และลายกนก ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ข) พนักงาน ให้ใช้อินทรธนูแจ้งปักด้วยดินสีทอง ลายไทยลายกนกตอนปลาย ด้านบนติดดุมโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ห่วงลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปักด้วยดินทองเป็นดอกโป๊ยเซียน ๔ กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๒ ดอก ตรงกึ่งกลาง และมีดอกเข็ม ๑ ดอก ด้านกว้างอินทรธนู ห่วงลงมาจากดอกโป๊ยเซียน ๐.๕ เซนติเมตร

ประดับด้วยโลหะสีทองคูนูนลายปรุตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ห่วงลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปิดฐานด้วยดอกโป๊ยเซียน ๑ ดอก และลายกนก ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ณ) พนักงานขับรถหรือนักการ ให้ใช้อินทรธนูแข็งปักด้วยดินสีทอง ลายไทยลายกนกตอนปลายด้านบนติดคูนูนโลหะสีทองตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ห่วงลงมาประมาณ ๕ เซนติเมตรประดับด้วยโลหะสีทองคูนูนลายปรุตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ห่วงลงมา ๐.๕ เซนติเมตร ปิดฐานด้วยดอกโป๊ยเซียน ๑ ดอก และลายกนก ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

หมวด ๒ รูปแบบปฏิบัติการ

ข้อ ๗ รูปแบบปฏิบัติการมีลักษณะและส่วนประกอบ ดังนี้

๗.๑ หมวด

หมวดมี ๒ ประเภท ได้แก่ หมวดทรงหม้อตาลสีกรมท่าชายหญิงและหมวดเก็บสีกรมท่าชายหญิง โดยมีลักษณะรูปทรง ดังต่อไปนี้

๗.๑.๑ หมวดทรงหม้อตาล

(๑) ทุกตำแหน่งสำหรับชาย ให้ใช้หมวดทรงหม้อตาลสีกรมท่า กระบังหน้าหมวด ทำด้วยสักหลาดสีดำ ที่ขอบโค้งของกระบังหน้าหมวดปักด้วยดินทองเป็นรูปช่อมะกอก โดยปักหรือทำมาบรรจบกันที่ตรงกลางของกระบังหน้าหมวด มีระยะห่างกันพองาม พื้นกระบังหน้าหมวดด้านล่างสีดำ สายรัดคางสีทองกว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร มีคูนูนโลหะสีทอง ตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวดข้างละ ๑ ดุม ผ้าพันหมวดสีดำคาดแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง ๓ แถบ แถบใหญ่กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ ที่ขอบบนและขอบล่างของผ้าพันหมวด แถบเล็กกว้างประมาณ ๖ มิลลิเมตร อยู่ระหว่างกลางของแถบใหญ่ ที่หน้าหมวดติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ปักดินสีทอง สูงประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีดำ ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๒) ทุกตำแหน่งสำหรับหญิง ให้ใช้หมวดทรงหม้อตาลสีกรมท่า แต่เป็นทรงอ่อนพับปัก ผ้าพันหมวดสีดำ ตรงกลางด้านหน้าของผ้าพันหมวดปักด้วยดินทองเป็นรูปช่อมะกอก มีระยะห่างกันพองามล้อมด้วยแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง ๓ แถบ แถบใหญ่กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ ที่ขอบบนและขอบล่างของผ้าพันหมวด แถบเล็กกว้างประมาณ ๖ มิลลิเมตร อยู่ระหว่างกลางของแถบใหญ่ ที่หน้าหมวดติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ปักดินสีทอง สูงประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีดำ ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๓) พนักงาน

พนักงาน (ชาย) ให้ใช้แบบลำดับเช่นเดียวกันกับที่ระบุในภาพแนบท้ายข้อบังคับนี้
 พนักงาน (หญิง) ให้ใช้แบบลำดับเช่นเดียวกันกับที่ระบุในภาพแนบท้ายข้อบังคับนี้
 สำหรับหญิงมุสลิม หากจะใช้ผ้าคลุมศีรษะ ให้ใช้ผ้าคลุมศีรษะสีขาวหรือ
 สีกลมกลืนกับสีเสื้อ กระโปรงหรือกางเกง โดยให้คลุมศีรษะทั้งหมดเว้นใบหน้า ชายผ้าคลุมศีรษะ
 ด้านข้างยาวถึงบ่า ด้านหน้ายาวถึงระดับหน้าอก ขอบผ้าคลุมเย็บเรียบ กรณีที่มีการสวมหมวก
 ให้สวมหมวกทับผ้าคลุมศีรษะ การสวมหมวกให้สวมในโอกาสอันสมควร

๗.๑.๒ หมวกแก๊ปสีกรมท่า

(๑) ทุกตำแหน่งสำหรับชายหญิง ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกรมท่า
 ที่ขอบโค้งของกระบังหน้าหมวกปักด้วยดินทองหรือวัตถุเทียมดินทองเป็นลวดลายช่อมะกอก โดยปัก
 หรือทำมาบรรจบกันที่ตรงกลางกระบังหน้าหมวก เว้นระยะห่างจากกันพองาม ที่หน้าหมวกเหนือกระบัง
 ติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำด้วยโลหะสีทอง สูง ๓ เซนติเมตร หรือตราสภาพนายความ
 ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วยด้ายหรือไหมสีเหลืองหรือสีทอง สูง ๓ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

๗.๒ เสื้อ

(๑) ทุกตำแหน่งสำหรับชาย ให้ใช้เสื้อสีกรมท่า หรือสีขาว ได้ ๒ แบบ ดังนี้

แบบที่ ๑ เสื้อคอพับสีกรมท่าหรือสีขาว แขนยาวรัดข้อมือ มีกระดุมที่ข้อมือ
 ข้างละ ๑ ดุม ตัวเสื้อผ่าอกตลอด มีسابกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร มีดุมที่คอและแนวอกเสื้อ ๖ ดุม
 ระยะห่างเท่า ๆ กันพอสมควร อกเสื้อทั้งสองข้างมีกระเป๋ารูปมนปะข้างละ ๑ กระเป๋า มีใบปก
 กระเป๋ารูปมนชายกลางแหลมกึ่งกลางกระเป๋ามีแถบทางดิ่งกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ที่ปากกระเป๋าทรงสองข้าง
 มีดุมสำหรับขัดใบปกกระเป๋่า ที่ไหล่เสื้อทั้งสองข้างมีอินทรรูปประดับติดกับเสื้อบริเวณไหล่เหนือบ่า
 ทั้งสองข้าง ที่ปกเสื้อทั้งสองข้างประดับเครื่องหมายโลหะทองปูลงกัติดตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์
 เมื่อสวมเสื้อนี้ให้ขัดดุมทุกดุมยกเว้นดุมบนสุดที่อกเสื้อติดกับคอ และให้สอดเสื้อไว้ในกางเกง โดยให้ใช้
 ในโอกาสออกไปงานพิธีร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

แบบที่ ๒ เสื้อคอพับสีกรมท่า หรือสีขาวแขนสั้น ตัวเสื้อผ่าอกตลอดมีسابกว้าง
 ๓.๕ เซนติเมตร มีดุมที่คอและแนวอกเสื้อ ๖ ดุม ระยะห่างเท่า ๆ กันพอสมควร อกเสื้อทั้งสองข้าง
 มีกระเป๋ารูปมนปะข้างละ ๑ กระเป๋า มีใบปกกระเป๋ารูปมนชายกลางแหลมกึ่งกลาง กระเป๋ามีแถบทางดิ่ง
 กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ที่ปากกระเป๋าทรงสองข้างมีดุมสำหรับขัดใบปกกระเป๋่า ที่ไหล่เสื้อทั้งสองข้าง
 มีอินทรรูปประดับกับเสื้อบริเวณไหล่เหนือบ่าทั้งสองข้าง เมื่อสวมเสื้อนี้ให้ขัดดุมทุกดุม ยกเว้นดุมบนสุด
 ที่อกเสื้อติดกับคอ และให้สอดชายเสื้อไว้ในกางเกง ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(๒) ทุกตำแหน่งสำหรับหญิง ให้ใช้เสื้อสีกรมท่า หรือสีขาว ได้ ๓ แบบ ดังนี้

แบบที่ ๑ อนุโลมตามแบบที่ ๑ ของชาย

แบบที่ ๒ เสื้อคอพับสีกรมท่าหรือสีขาวแขนสั้น ตัวเสื้อผ่าอกตลอดมีسابกว้าง
 ๒.๕ เซนติเมตร มีดุมที่คอและแนวอกเสื้อ ๖ ดุม ระยะห่างเท่า ๆ กันพอสมควร อกเสื้อทั้งสองข้าง

มีกระเปาะรูปมนปะข้างละ ๑ กระเปาะ มีใบปกระเปาะรูปมนชายกลางแหลมกึ่งกลางกระเปาะมีแถบทางดิ่งกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ที่ปากกระเปาะทั้งสองข้างมีดุมสำหรับขัดใบปกระเปาะ ที่ไหล่เสื้อทั้งสองข้างมีอินทรีรูปประดับติดกับเสื้อบริเวณไหล่เหนือบ่าทั้งสองข้าง เมื่อสวมเสื้อนี้ให้ขัดดุมทุกดุม ยกเว้นดุมบนสุดที่อกเสื้อติดกับคอ และให้สอดชายเสื้อไว้ในกางเกงหรือกระโปรง ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

แบบที่ ๓ เสื้อคอแบะ (ปกเทเลอร์) สีกรมท่าหรือสีขาว ปลอกเอว แขนสั้น ตัวเสื้อผ่าอกตลอดไม่มีسابเสื้อ มีดุมเสื้อที่แขนอกเสื้อ ๓ ดุม ระยะห่างเท่า ๆ กันพอสมควร มีกระเปาะปะด้านล่าง ๒ กระเปาะรูปสี่เหลี่ยมปะติดกับตัวเสื้อในระดับเอวข้างละ ๑ กระเปาะ มีใบปกระเปาะตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

(๓) พนักงาน อนุโลมแบบที่ ๑ และแบบที่ ๒ (ชาย) ข้อ ๗.๒ (๑)

(๔) พนักงาน อนุโลมแบบที่ ๑ แบบที่ ๒ แบบที่ ๓ (หญิง) ข้อ ๗.๒ (๒)

๗.๓ อินทรี

สำหรับชาย ให้มีอินทรีรูปสำหรับใช้ประดับเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายแหลม ด้านไหล่กว้างประมาณ ๕.๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร มีขนาดยาวประมาณ ๑๒.๕ เซนติเมตร

สำหรับหญิง ให้มีอินทรีรูปสำหรับใช้ประดับเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายแหลม ด้านไหล่กว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้างประมาณ ๔ เซนติเมตร และมีขนาดยาวประมาณ ๑๑.๕ เซนติเมตร มีลักษณะ ดังนี้

(๑) ทุกตำแหน่ง ให้มีอินทรีรูป ทำด้วยดินทองเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม ที่ตอนปลายติดดุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม และล้อมรอบด้วยดอกเข็ม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนูนลายปฐตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนูนรูปดอกปี่เขียน ๔ กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๔ ดอก เป็นรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ด้านล่างห่างจากโลหะสีทองดุนูนรูปดอกปี่เขียน ๔ ดอก ๐.๕ เซนติเมตร ประดับช่อมะกอกทำด้วยโลหะดุนูนสีทอง ๒ ช่อปิดท้าย ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

(๒) พนักงาน ประกอบด้วย ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(ก) หัวหน้าสำนักงานหรือตำแหน่งเทียบเท่า ให้มีอินทรีรูปทำด้วยสีกหลาด สีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดดุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองดุนูนลายปฐตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทอง

กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๔ แถบ และแถบดินทองกว้าง ๐.๐๖ เซนติเมตร รวม ๕ แถบ
ตรึงตามขวางบนอินทรีและเว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ข) รองหัวหน้าสำนักงาน ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน หรือตำแหน่งเทียบเท่า
ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาดสีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร
ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคลุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์
ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองคูนูน
ลายปรุตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่าง
ห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๔ แถบ ตรึงตามขวาง
บนอินทรีและเว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ค) หัวหน้าฝ่าย ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาดสีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคลุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความ
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร
ประดับด้วยโลหะสีทองคูนูนลายปรุตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
๓.๕ เซนติเมตรด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร
๓ แถบ และแถบดินทองกว้าง ๐.๐๖ เซนติเมตร รวม ๔ แถบ ตรึงตามขวางบนอินทรีและ
เว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ง) รองหัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาด
สีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคลุม
โลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจาก
ปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองคูนูนลายปรุตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์
ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทอง
กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๓ แถบ ตรึงตามขวางบนอินทรีและเว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร
ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(จ) หัวหน้างาน ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาดสีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคลุมโลหะ สีทองเป็นรูปตราสภาพนายความ
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร
ประดับด้วยโลหะสีทองคูนูนลายปรุตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร
๒ แถบ และแถบดินทองกว้าง ๐.๐๖ เซนติเมตร รวม ๓ แถบ ตรึงตามขวางบนอินทรีและ
เว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

(ฉ) รองหัวหน้างานและผู้ช่วยหัวหน้างาน ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาด
สีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคลุม

โลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองคูนลายรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ ตรึงตามขวางบนอินทรีและเว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

(ข) เจ้าหน้าที่ ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาดสีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองคูนลายรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๑ แถบ และแถบดินทองกว้าง ๐.๐๖ เซนติเมตร รวม ๒ แถบ ตรึงตามขวางบนอินทรีและเว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

(ข) พนักงาน ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาดสีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองคูนลายรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๑ แถบ ตรึงตามขวางบนอินทรีและเว้นระยะห่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

(ณ) พนักงานขับรถหรือนักการ ให้มีอินทรีทำด้วยสักหลาดสีกรมท่าเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายแหลม กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว ๑๓ เซนติเมตร ที่ปลายปิดคุมโลหะสีทองเป็นรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเล็ก ๑ ดุม ด้านบนห่างจากปลายอินทรี ๒.๕ เซนติเมตร ประดับด้วยโลหะสีทองคูนลายรูปตราสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างห่างจากต้นอินทรี ๐.๕ เซนติเมตร ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

๗.๔ กางเกงหรือกระโปรง

(๑) ทุกตำแหน่ง (ชาย) ให้ใช้กางเกงขายาวสีกรมท่าทรงสุภาพไม่พับปลายขา ปลายขาปิดตาตุ่ม กว้างไม่น้อยกว่า ๑๖ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๒ เซนติเมตร มีจีบข้างละไม่เกิน ๒ จีบ หรือไม่มีจีบ ที่ขอบเอวมีห่วงสำหรับสอดเข็มขัดทำด้วยผ้าสีเดียวกับกางเกง กว้างไม่เกิน ๑ เซนติเมตร จำนวน ๖ ห่วง ที่แนวตะเข็บขอบกางเกง ด้านข้างมีกระเป๋าจางข้างละ ๑ กระเป๋า ด้านหลังมีกระเป๋าจางข้างละ ๑ กระเป๋า ไม่มีใบปกกระเป๋า ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

(๒) ทุกตำแหน่ง (หญิง) ให้ใช้กางเกงหรือกระโปรงสีกรมท่า ๓ แบบ ตามภาพถ่ายข้อบังคับนี้

แบบที่ ๑ อนุโลมตามแบบ (ชาย) ข้อ ๕.๕ (๑)

แบบที่ ๒ กางเกงขายาวทรงสุภาพ ขาดตรง ไม่พับปลายขา ปล้อยขาปิดตาตุ่มกว้าง ไม่น้อยกว่า ๑๖ เซนติเมตร และกว้างไม่เกิน ๒๒ เซนติเมตร ไม่มีลวดลาย ขอบกางเกงกว้างไม่เกิน ๑ นิ้ว มีหรือไม่มีกระเป๋าก็ได้ ที่ขอบเอวมีห่วงสำหรับสอดเข็มขัดทำด้วยผ้าสีเดียวกับกางเกงกว้างไม่เกิน ๑ เซนติเมตร จำนวน ๕ ห่วงที่แนวตะเข็บขอบกางเกง

แบบที่ ๓ กระโปรงยาว ทรงตรง หรือปลายบานเล็กน้อย ปิดเข้าพอสมควร ด้านข้างมีกระเป๋าจางละ ๑ กระเป๋า ไม่มีใบปกกระเป๋า ปากกระเป๋าเฉียงลงด้านข้างเล็กน้อย หรือจะไม่มีกระเป๋าก็ได้ หากจะใช้กระโปรงอนุโลมให้ยาวคลุมข้อเท้าได้

๗.๕ เข็มขัด

ให้ใช้สายเข็มขัดทำด้วยสายถักสีกรมท่า หัวเข็มทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวนอน มีตราสภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ดุนนูนระดับกึ่งกลางหัวเข็มขัด ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

๗.๖ รองเท้า ถุงเท้า

(๑) ทุกตำแหน่ง (ชาย) ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อ ไม่มีลวดลายทำด้วยหนัง หรือวัสดุเทียมหนังสีดำ ถุงเท้าสีดำ

(๒) ทุกตำแหน่ง (หญิง) ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นปิดปลายเท้าส้นสูงไม่เกิน ๑๐ เซนติเมตร ไม่มีลวดลาย ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ

๗.๗ ป้ายชื่อ ให้มีป้ายชื่อพื้นสีดำขนาดกว้างไม่เกิน ๒.๕ เซนติเมตร แสดงชื่อตัว ชื่อสกุล และอาจแสดงชื่อตำแหน่งในการบริหารหรือตำแหน่งในสายงาน ประดับที่อกเสื้อด้านขวา ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้

หมวด ๓

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความ

ข้อ ๘ เครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความ

ให้บุคคลตามข้อบังคับนี้มีสิทธิได้รับหรือประดับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความ อันแสดงถึงการประกอบคุณงามความดีอันเป็นการเชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีต่อวิชาชีพทนายความ ทั้งในส่วนงานบริหารและขับเคลื่อนองค์กรรวมถึงผลงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตามกลุ่ม ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความมีลักษณะเป็นผ้าพื้นสีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตรยาว ๖ เซนติเมตร กึ่งกลางมีโลหะสีทองรูปตราสภาพทนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แบบพื้นสี ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เซนติเมตร พื้นเครื่องหมายมีสี

ตามประเภทตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามภาพท้ายข้อบังคับระดับหน้าอกด้านขวาบนกระเป๋าสื่อสำหรับเครื่องแบบพิธีการ และเครื่องแบบปฏิบัติการตามสัญลักษณ์ ดังนี้

(ก) สภานายกพิเศษ	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีเหลือง
(ข) นายก	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีแดง
(ค) คณะกรรมการสภานายความ	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีน้ำเงิน
(ง) ประธานกรรมการมรรยาทนายความ	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีขาว
(จ) ประธานสภานายความ	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีฟ้า
(ฉ) คณะกรรมการมรรยาทนายความ	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีน้ำตาล
(ช) คณะกรรมการประจำสภานายความ คณะกรรมการสภานายความภาค คณะกรรมการสภานายความจังหวัด ที่ปรึกษา	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีเขียว
(ซ) ทนายความดีเด่น	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีม่วง
(ณ) ทนายความอาสา	ผ้าพื้นสีเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ	สีส้ม

ผู้มีสิทธิได้รับหรือประดับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภานายความตามข้อบังคับฉบับนี้ หากบุคคลใดมีตำแหน่งหรือมีสิทธิได้รับหรือประดับมากกว่าหนึ่งประเภทให้ถือประเภทในขณะปฏิบัติหน้าที่ตามวาระตามข้อ ๘ เป็นหลัก หรือเลือกประดับประเภทเดียว กรณีนอกวาระให้ประดับเครื่องหมาย น.ว (นอกวาระ) ทำด้วยโลหะโปร่งสีทองสูง ๒.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้ ตามระเบียบในข้อบังคับฉบับนี้ ยกเว้นทนายความดีเด่น ไม่ต้องประดับเครื่องหมาย น.ว

ข้อ ๙ ผู้มีสิทธิประดับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภานายความตามข้อบังคับ ดังนี้

ให้ประดับเฉพาะการแต่งกายด้วยเครื่องแบบพิธีการและเครื่องแบบปฏิบัติการตามระเบียบและวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือที่นายกกำหนดเท่านั้น

ข้อ ๑๐ ข้อบังคับตามหมวด ๓

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภานายความ บุคคลผู้มีสิทธิประดับตามข้อบังคับนี้ ให้รวมถึงผู้เคยได้รับการเลือกตั้ง หรือการแต่งตั้งจากนายกตามวาระการดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ตั้งแต่พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีผลใช้บังคับ

โดยให้บุคคลตามวรรคแรกมีสิทธิประดับแยกประเภทตามกลุ่มตำแหน่งสัญลักษณ์ลำดับตามภาพท้ายข้อบังคับนี้ แต่ให้ประดับเครื่องหมาย (น.ว) เพื่อแสดงสถานะนอกวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้

หมวด ๔

บทบังคับและบทลงโทษ

ข้อ ๑๑ ให้สภานายกพิเศษ นายก คณะกรรมการสภาพนาถความ ประธานกรรมการมรรยาทนายความ ประธานสภาพนาถความ คณะกรรมการมรรยาทนายความ คณะกรรมการประจำสภาพนาถความ คณะกรรมการสภาพนาถความภาค คณะกรรมการสภาพนาถความจังหวัดที่ปรึกษา นายความอาสา นายความ พนักงานสภาพนาถความ ตามข้อบังคับฉบับนี้

มีสิทธิสวมเครื่องแบบพิธีการ ตามพิธีการในโอกาสอันสมควรที่นายกกำหนดหรือเทียบเคียงพิธีการในโอกาสอันสมควรที่ทางราชการหรือกระทรวงหรือหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องให้สวมเครื่องแบบพิธีการเนื่องในโอกาสที่เหมาะสมนั้น ๆ

มีสิทธิสวมเครื่องแบบปฏิบัติการ ในการปฏิบัติงานตามกิจการงานของสภาพนาถความตามที่นายกกำหนด

ข้อ ๑๒ ให้นายกฯ หรือคณะกรรมการสภาพนาถความ ควบคุมการแต่งกายเครื่องแบบชนิดใดจะต้องแต่งในโอกาสใดให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้โดยเคร่งครัด

ข้อ ๑๓ ให้นายกฯ มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดการใช้หรือดใช้เครื่องแบบหรือสิ่งประกอบเครื่องแบบใด ตามความเหมาะสมกับกิจการงานของสภาพนาถความ

ข้อ ๑๔ ให้พนักงานสภาพนาถความแต่งกายเครื่องแบบให้ถูกต้องตามระเบียบและลำดับชั้นท้ายข้อบังคับฉบับนี้ ตามโอกาสอันสมควรทั้งเครื่องแบบพิธีการและเครื่องแบบปฏิบัติการ ตามที่นายกหรือคณะกรรมการสภาพนาถความกำหนด

หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือเจตนากระทำความผิดตามวรรคแรกถือเป็นความผิดทางวินัย

ข้อ ๑๕ ผู้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบตามข้อบังคับฉบับนี้ ซึ่งได้รับเครื่องหมายแสดงความสามารถหรือเข็มแสดงวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาของทางราชการหรือสถาบันการศึกษาของเอกชนซึ่งได้รับการรับรองฐานะแล้ว ให้ประดับเครื่องหมายหรือเข็มนั้นได้ตามที่ส่วนราชการหรือสถาบันการศึกษานั้นกำหนด แต่ต้องไม่ขัดกับข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๖ บุคคลผู้มีสิทธิตามข้อบังคับนี้ ซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) มีสิทธิเลือกแต่งเครื่องแบบตามสิทธิซึ่งกำหนดไว้ในหมวด ๑ และหมวด ๒ สำหรับเพศทางเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมตามกฎหมายแต่คงอยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับส่วนอื่นทั้งฉบับ

ข้อ ๑๗ อติกรรมการ นายความอาสา ให้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบพิธีการตามข้อบังคับและกรณีประดับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนาถความ โดยให้ดำเนินการ ต่อไปนี้

สำหรับชาย ให้ติดเครื่องหมายอักษร น.ว (นอกวาระ) ทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง สูง ๒.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้ ให้ประดับที่คอปกเสื้อด้านขวา

สำหรับหญิง ให้ติดเครื่องหมายอักษร น.ว (นอกวาระ) ทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง สูง ๒.๕ เซนติเมตร ตามภาพท้ายข้อบังคับนี้ ให้ประดับที่คอปกเสื้อด้านขวา

บุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) สำหรับเพศทางเลือกให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในข้อนี้

ข้อ ๑๘ บุคคลตามข้อบังคับนี้ ถือว่าขาดคุณสมบัติและไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบกรณี ต่อไปนี้

(๑) ขาดจากการเป็นทนายความ

(๒) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากการล้มละลาย

(๔) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกเว้นแต่เป็นการกระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ

(๕) อยู่ระหว่างถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมรรยาท

(๖) ประพฤติตน ในทางที่อาจเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง จริยธรรม และเกียรติศักดิ์ของวิชาชีพทนายความและนายกมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นงดแต่งเครื่องแบบในระยะเวลาที่กำหนดหรือตลอดไปได้

(๗) พ้นสภาพจากการเป็นพนักงานสภาทนายความ

ข้อ ๑๙ บุคคลใดไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาทนายความตามข้อบังคับฉบับนี้ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาทนายความนั้น เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าตนเองมีสิทธิ ทำให้สภาทนายความได้รับความเสียหายถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย และข้อบังคับฉบับนี้

หากบุคคลนั้นเป็นทนายความให้ถือว่ามีความผิดตามข้อบังคับ ว่าด้วยมรรยาททนายความด้วยและสภาทนายความมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้

หากเป็นบุคคลภายนอกถือว่าทำให้สภาทนายความได้รับความเสียหาย สภาทนายความมีสิทธิดำเนินคดีตามกฎหมายและเรียกร้องค่าเสียหายได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

วิเชียร ชูบไธสง

นายกสภาทนายความ

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

หมวดเครื่องแบบพิธีการ

สภานายกพิเศษ/ทนายความ/ที่ปรึกษา

ชาย / หญิง

พนักงาน

ชาย / หญิง

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

เสื้อเครื่องแบบพิธีการ ชาย/หญิง

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสถาปนาคณะ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สถาปนาคณะ ทนายความ พนักงานสถาปนาคณะ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสถาปนาคณะ พ.ศ. ๒๕๖๘

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบชุดพิธีการสถาปนาคณะ

ประเภทและตำแหน่ง	อินทราและเครื่องหมาย
สภานายกพิเศษ/ทนายความ/ที่ปรึกษา	ชาย / หญิง

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบชุดพิธีการ พนักงานสภาพนายความ ชาย / หญิง

ประเภทและตำแหน่ง	อินทราณและเครื่องหมาย
หัวหน้าสำนักงานสภาพนายความหรือเทียบเท่า	
รองหัวหน้าสำนักงาน / ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน	
หัวหน้าฝ่าย	
รองหัวหน้าฝ่าย / ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย	
หัวหน้างาน	
รองหัวหน้างาน / ผู้ช่วยหัวหน้างาน	
เจ้าหน้าที่	
พนักงาน	
พนักงานขับรถ / นักการ	

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

หมวดเครื่องแบบปฏิบัติการ

สภานายกพิเศษ/ทนายความ/ที่ปรึกษา

ชาย / หญิง

หมวดแก๊ปเครื่องแบบปฏิบัติการ

สภานายกพิเศษ/ทนายความ/ที่ปรึกษา

ชาย / หญิง

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

เสื้อ/กางเกง/กระโปรง (ชาย/หญิง) เครื่องแบบปฏิบัติการ

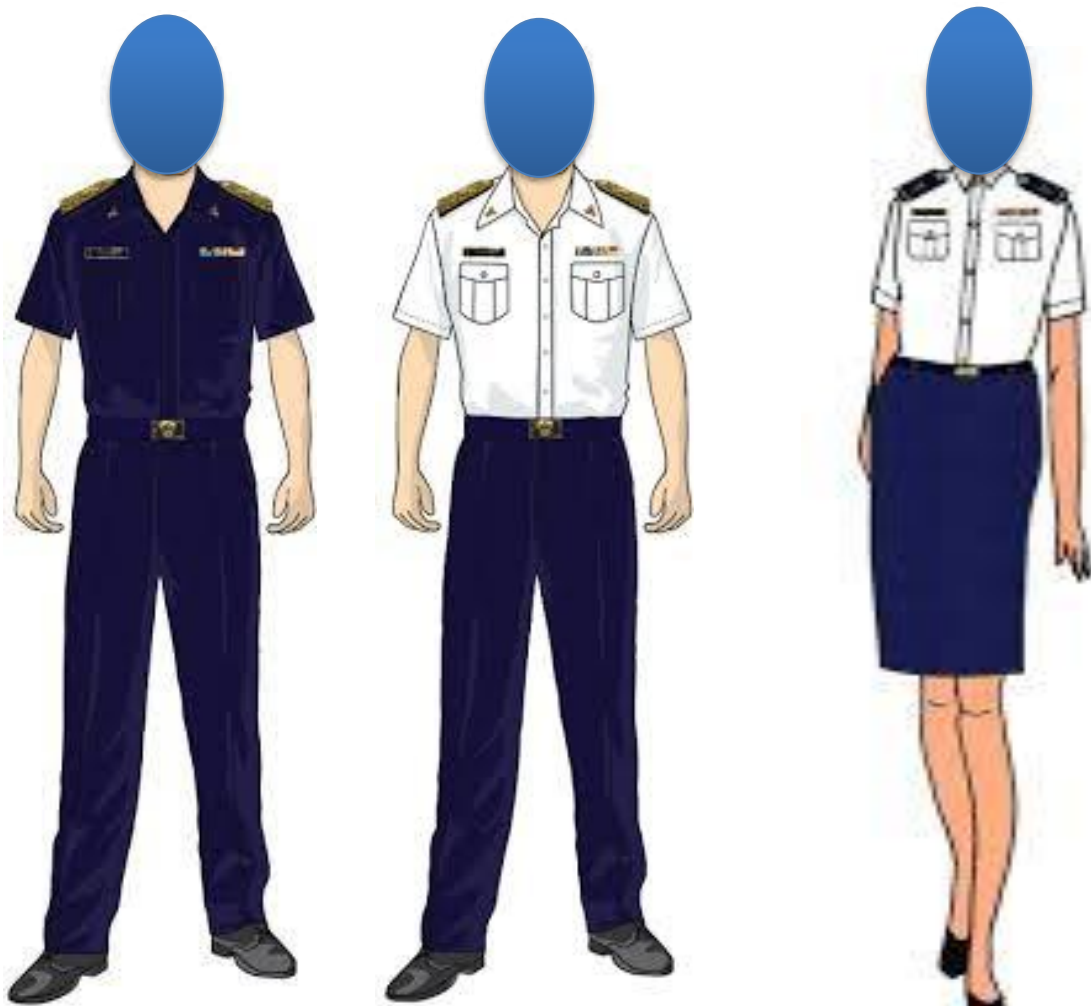
แบบที่ ๑

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

เสื้อ/กางเกง/กระโปรง (ชาย/หญิง) เครื่องแบบปฏิบัติการ

แบบที่ ๒

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

เสื้อ/กางเกง/กระโปรง (หญิง) เครื่องแบบปฏิบัติการ

แบบที่ ๓

เสื้อคอแบะ (ปกเทเลอร์) ปล้อยเอวแขนสั้น

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบชุดปฏิบัติการคณะกรรมการสภานายความ

ประเภทและตำแหน่ง	อินทราฐและเครื่องหมาย
สภานายกพิเศษ/ทนายความ/ที่ปรึกษา	ชาย / หญิง

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสถาปนายนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สถาปนายนายความ ทนายความ พนักงานสถาปนายนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสถาปนายนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบชุดปฏิบัติการ พนักงานสถาปนายนายความ ชาย / หญิง

ประเภทและตำแหน่ง	อินทราฐและเครื่องหมาย
หัวหน้าสำนักงานสถาปนายนายความ หรือเทียบเท่า	
รองหัวหน้าสำนักงาน/ผู้ช่วยหัวหน้า สำนักงาน	
หัวหน้าฝ่าย	
รองหัวหน้าฝ่าย/ ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย	
หัวหน้างาน	
รองหัวหน้างาน/ ผู้ช่วยหัวหน้างาน	

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบชุดปฏิบัติการ พนักงานสภาพนายความ ชาย / หญิง

เจ้าหน้าที่	
พนักงาน	
พนักงานขับรถ/ นักการ	

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพนายความ ทนายความ พนักงานสภาพนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

สีและสัญลักษณ์เครื่องเชิดชูเกียรติสภาพนายความ

ประเภทและตำแหน่ง	สีและสัญลักษณ์
สภานายกพิเศษ	 สีเหลือง
นายก	 สีแดง
คณะกรรมการสภาพนายความ	 สีน้ำเงิน
ประธานกรรมการรียาททนายความ	 สีขาว

ภาพและความหมายท้าย ข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยเครื่องแบบคณะกรรมการ
สภาพทนายความ ทนายความ พนักงานสภาพทนายความ
และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติสภาพทนายความ พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเภทและตำแหน่ง	สีและสัญลักษณ์
ประธานสภาพทนายความ	 สีฟ้า
คณะกรรมการรียาททนายความ	 สีน้ำตาล
คณะกรรมการประจำสภาพทนายความ/ คณะกรรมการสภาพทนายความภาค/ คณะกรรมการสภาพทนายความจังหวัด/ ที่ปรึกษา	 สีเขียว
ทนายความดีเด่น	 สีม่วง
ทนายความอาสา	 สีแดง

เครื่องหมายดุม และเครื่องหมายแสดงสังกัด

รูปที่ ๑

เครื่องหมายดุม ตราสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์

ซ้าย

ขวา

เครื่องหมายแสดงสังกัด

เครื่องหมายอักษร น.ว (นอถวาระ) สูง ๒.๕ เซนติเมตร

หัวเข็มขัด

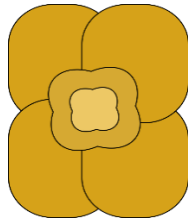
ชาย / หญิง

ชื่อ - นามสกุล

ป้ายชื่อ

แสดงชื่อ-สกุล และอาจแสดงชื่อตำแหน่งในการบริหาร
หรือตำแหน่งในสายงานระดับที่ออกสื่อด้านขวา

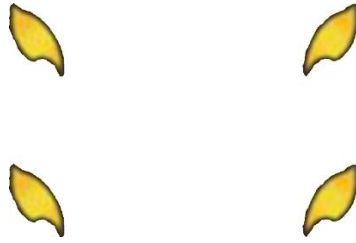
ดอกโป๊ยเซียน เป็นสัญลักษณ์ จะนำความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่คนในครอบครัว และนำโชคลาภ เงินทองมาให้ ค้าขายร่ำรวย

ดอกโป๊ยเซียน หมายความว่า “ดอกไม้ซึ่งแสดงถึงควมมีโชคลาภ โดยเทพเจ้า ๘ พระองค์ได้ประทานพรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ ให้ร่มเย็นเป็นสุข เสริมสร้าง บุญบารมี ความเจริญรุ่งเรือง ให้แก่สมาชิกสหภาพนายความ เพื่ออำนวยความยุติธรรมให้ สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

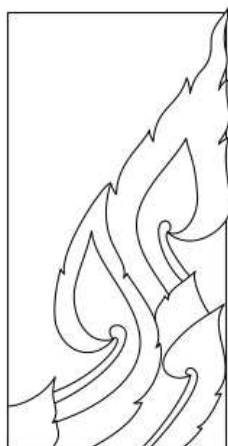

ช่อมะกอก เป็นสัญลักษณ์แทนความรุ่งเรืองชัยชนะอิสระ เสรีภาพเป็นเครื่องหมายถึงสันติภาพความรุ่งเรือง

ช่อมะกอก หมายความว่า "ชัยชนะ ดุจดั่งทนายความผู้มีความกล้าหาญและมี ความอิสระปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำโดยผู้ใดในการทำหน้าที่ของตนเพื่อ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสุจริตชนและอารังไว้ซึ่งหลักนิติธรรม"

ดอกเข็ม หมายความว่า “ความฉลาดหลักแหลมและการมีปฏิภาณไหวพริบที่ดี
ดุจตั้งหนายความซึ่งทำหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ
ประสบการณ์ อย่างมืออาชีพ”

ลายไทย หมายความว่า ความเป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่เป็นมรดกสืบทอดกันมา
ตั้งแต่โบราณ